EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 15. 6. 2022
COM(2022) 279 final

SPRÁVA KOMISIE

týkajúca sa stanovenia podstatnej zmeny okolností v prípade zahrievaných tabakových výrobkov v súlade so smernicou 2014/40/EÚ

1. Úvod

V článku 2 ods. 28 smernice 2014/40/EÚ[1] (ďalej len „smernica“) sa „podstatná zmena okolností“ vymedzuje ako zvýšenie objemu predaja určitej kategórie výrobkov najmenej o 10 % minimálne v piatich členských štátoch na základe údajov o predaji predložených v súlade s článkom 5 ods. 6 alebo zvýšenie miery prevalencie užívania v skupine spotrebiteľov do 25 rokov veku najmenej o 5 percentuálnych bodov minimálne v piatich členských štátoch v prípade príslušnej kategórie výrobkov, pričom sa vychádza z osobitného prieskumu Eurobarometra 385 z mája 2012 alebo z ekvivalentných štúdií o prevalencii. Podľa toho istého ustanovenia sa za podstatnú zmenu okolností nepovažuje, ak objem predaja kategórie výrobkov na maloobchodnej úrovni nepresahuje 2,5 % celkového predaja tabakových výrobkov na úrovni Únie. V článku 7 ods. 12 a v článku 11 ods. 6 smernice sa od Komisie vyžaduje, aby v správe stanovila podstatnú zmenu okolností v prípade konkrétnej kategórie výrobkov.

V tejto správe sa uvádzajú informácie o vývoji na trhu, ktorý je relevantný pre posúdenie podstatnej zmeny okolností v prípade zahrievaných tabakových výrobkov. Zahrievané tabakové výrobky sú novinkou medzi tabakovými výrobkami, z ktorých sa zahrievaním uvoľňujú emisie obsahujúce nikotín a iné chemické látky, ktoré následne používateľ vdychuje, pričom ide v závislosti od ich vlastností o bezdymové tabakové výrobky podľa vymedzenia v článku 2 ods. 5 smernice alebo o tabakové výrobky na fajčenie podľa vymedzenia v článku 2 ods. 9 smernice. Analýza predložená v tejto správe vychádza z údajov, ktoré sa predložili v súlade s článkom 5 ods. 6 smernice prostredníctvom spoločnej vstupnej brány EÚ (ďalej len „systém EU-CEG“), z údajov, ktoré sa zozbierali prostredníctvom systému EÚ na vysledovateľnosť tabakových výrobkov zriadeného podľa článku 15 smernice, a z údajov prieskumu „Euromonitor International Passport Tobacco 2021“. Posledné menované údaje sú súborom obchodných údajov, ktorý Komisia získala od spoločnosti Euromonitor International. Tento súbor údajov Euromonitora nezahŕňa údaje o LU, MT a CY (čo predstavuje menej ako 0,5 % obyvateľstva EÚ). Napriek tomu sa použil ako zástupný údaj o predaji v rámci EÚ27.

2. Analýza podstatnej zmeny okolností v prípade zahrievaných tabakových výrobkov

2.1. Prvá podmienka podstatnej zmeny okolností:

Na splnenie prvej podmienky podstatnej zmeny okolností sa musí stanoviť jedna z týchto dvoch okolností.

2.1.1. Zvýšenie miery prevalencie užívania v skupine spotrebiteľov do 25 rokov veku najmenej o 5 percentuálnych bodov minimálne v piatich členských štátoch

[1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES (Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2014, s. 1).

V osobitnom prieskume Eurobarometra 506[2] sa v prípade zahrievaných tabakových výrobkov nezistilo zvýšenie miery prevalencie užívania v skupine spotrebiteľov do 25 rokov veku najmenej o 5 percentuálnych bodov minimálne v piatich členských štátoch.

2.1.2. Zvýšenie objemu predaja príslušných výrobkov najmenej o 10 % minimálne v piatich členských štátoch

V tabuľke 1, ktorá vychádza z údajov zo systému EU-CEG, sa uvádza zvýšenie objemu predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni v období 2018 – 2020 v členských štátoch, v ktorých sa stanovilo príslušné zvýšenie vyššie ako 10 %.

Tabuľka 1: Objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov v miliónoch kusov (v období 2018 – 2020)

Členský štát	Objem predaja v roku 2018	Objem predaja v roku 2019	Objem predaja v roku 2020	Percentuálny nárast v období 2018 – 2019	Percentuálny nárast v období 2018 – 2019	Percentuálny nárast v období 2018 – 2020
CY	44,590	96,660	147,260	117 %	52 %	230 %
CZ	0,859	1 284,094	1 744,4	Vyše 999 %	39 %	Vyše 999 %
FR	36,796	78,215	186,009	113 %	138 %	406 %
GR	0,007	1 159,804	1 443,958	Vyše 999 %	25 %	Vyše 999 %
HR	0,003	219,072	289,592	Vyše 999 %	32 %	Vyše 999 %
IT	0,042	3 571,016	5 819,033	Vyše 999 %	63 %	Vyše 999 %
NL	28,262	43,120	71,618	53 %	66 %	153 %
PL	0,010	1 206,171	2 466,150	Vyše 999 %	104 %	Vyše 999 %
PT	338,022	637,649	944,977	89 %	48 %	180 %
RO	486,239	671,053	837,587	38 %	25 %	72 %
EU27	**934,854**	**12 332,655**	**19 716,820**	**1219 %**	**60 %**	**2009 %**

Zdroj: údaje zo systému EU-CEG.

Uvedené údaje teda potvrdzujú, že objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni sa počas vymedzeného obdobia 2018 až 2020 zvýšil o viac ako 10 % vo viac ako piatich členských štátoch.

Na základe týchto údajov bola prvá podmienka podstatnej zmeny okolností v súvislosti so zahrievanými tabakovými výrobkami splnená.

[2] Postoje Európanov voči tabaku a elektronickým cigaretám – február 2021 – prieskum Eurobarometra (europa.eu).

2.2. Druhá podmienka podstatnej zmeny okolností: objem predaja príslušných výrobkov na maloobchodnej úrovni presiahol 2,5 % celkového predaja tabakových výrobkov na úrovni Únie

Trhový podiel zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni sa vypočítal vydelením ich ročného objemu predaja celkovým objemom predaja všetkých tabakových výrobkov na úrovni Únie. Preskúmali sa alternatívne zdroje údajov s cieľom zabezpečiť spoľahlivosť takéhoto výpočtu.

2.2.1. Objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni

V tabuľke 2 sa uvádza objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov v rámci EÚ27 v roku 2020 oznámený dvomi rôznymi zdrojmi údajov, ktoré sú od seba nezávislé.

Tabuľka 2: Objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov v rámci EÚ27 v miliónoch kusov (v roku 2020)

Zdroj údajov	Objem predaja v roku 2020
Systém EU-CEG	19 717
Euromonitor	20 766

Ako sa uvádza v tabuľke, objem predaja, ktorý oznámil Euromonitor, je o niečo vyšší ako objem predaja oznámený prostredníctvom systému EU-CEG. V súlade s konzervatívnym prístupom zvoleným pre túto správu sa na výpočet trhového podielu zahrievaných tabakových výrobkov použil ako čitateľ najmenší objem predaja (t. j. objem oznámený prostredníctvom systému EU–CEG). Čitateľ vyjadruje ich ročný objem na trhu v roku 2020, ktorý sa má porovnať s celkovým objemom tabakových výrobkov predaných v rámci EÚ27 v roku 2020 na maloobchodnej úrovni.

2.2.2. Celkový predaj tabakových výrobkov na úrovni Únie

Tabuľka 3 vychádza z údajov Euromonitora. Uvádza sa v nej celkový predaj tabakových výrobkov vrátane celkového predaja cigariet, cigár, cigariek, tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet, fajkového a žuvacieho tabaku a zahrievaných tabakových výrobkov v roku 2020.

Tabuľka 3: Celkový objem predaja tabakových výrobkov (v roku 2020)

Cigarety (v miliónoch kusov)	Cigary (v miliónoch jednotiek)	Cigarky (v miliónoch jednotiek)	Tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet (v miliónoch kusov)*	Fajkový a žuvací tabak** (úprava)	Zahrievaný tabak (v miliónoch kusov)	Celkový predaj tabakových výrobkov (v ekvivalente miliónov kusov)
408 279	1 006	8 459	108 059	3 908	20 766	550 478

* Správa Euromonitora: Váha tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet a súvisiacich výrobkov je 75 641 ton. V analýze sa vypočítava ekvivalent zvinutého tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet s prihliadnutím na to, že 0,7 gramu sa rovná jednému kusu.

** Vzhľadom na skutočnosť, že objem predaja fajkového a žuvacieho tabaku nie je možné štandardizovane vyčísliť v kusoch, v analýze sa upravuje celkový objem predaja tabakových výrobkov pridaním

zodpovedajúceho podielu trhovej hodnoty v rámci EÚ27, čo v roku 2020 predstavovalo 0,71 % (zodpovedá to teda ekvivalentu 550 478 × 0,71 % = 3 908 miliónov kusov).
Zdroj: Euromonitor International Passport Tobacco 2021

Od mája 2019 systém EÚ na vysledovateľnosť tabakových výrobkov umožňuje členským štátom sledovať trhový tok cigariet a tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet. V tabuľke 4 sa uvádzajú objemy predaja cigariet a tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet za rok 2020, ktoré sú vypočítané na základe údajov zo systému na vysledovateľnosť tabakových výrobkov, pričom sa zohľadňujú dva alternatívne prístupy, z ktorých každý zachytáva mierne odlišné časové obdobia, a to s prihliadnutím na čas potrebný na presun výrobkov na ďalšiu úroveň distribučného reťazca. Keďže údaje sa zaznamenávajú na úrovni výrobcu, predpokladá sa jednomesačné oneskorenie, kým sa výrobok dostane na maloobchodnú úroveň („časovo posunuté údaje o výrobe“).

Keďže databáza vysledovateľnosti nezahŕňa veľkosť balenia, v analýze sa skontrolovali údaje o vysledovateľnosti v databáze systému EU-CEG pomocou jedinečného identifikátora výrobku s cieľom zistiť počet cigariet na jednotkové balenie, ktorý sa deklaruje pri každom identifikátore tabakových výrobkov v správe systému EU-CEG.

Tabuľka 4: Výroba cigariet a tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet v roku 2020[3]

Cigarety		**Tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet**	
Časovo posunuté údaje o výrobe (v miliónoch kusov)	**Časovo neposunuté údaje o výrobe** (v miliónoch kusov)	**Časovo posunuté údaje o výrobe** (v ekvivalente miliónov kusov)	**Časovo neposunuté údaje o výrobe** (v ekvivalente miliónov kusov)
436 123	434 164	121 239	122 341

Časovo posunuté údaje o výrobe sa týkajú obdobia: december 2019 – november 2020.
Časovo neposunuté údaje o výrobe sa týkajú obdobia: január 2020 – december 2020.
Zdroj: systém EÚ na vysledovateľnosť tabakových výrobkov.

Na účely prijatého konzervatívneho výpočtu sa v správe berie do úvahy vyššia z dvoch hodnôt pre príslušné kategórie (t. j. časovo posunuté údaje o výrobe cigariet a časovo neposunuté údaje o výrobe tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet).

Keďže sa v smernici odkladá vysledovateľnosť ostatných kategórií tabakových výrobkov do roku 2024, v tabuľke 5 sa kombinujú údaje zo systému na vysledovateľnosť tabakových výrobkov získané v prípade cigariet a tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet s príslušnými údajmi Euromonitora v prípade ostatných kategórií tabakových výrobkov:

Tabuľka 5: Celkový predaj tabakových výrobkov (v roku 2020)

[3] Aby sa odhadol objem predaja tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet a súvisiacich výrobkov, usúdilo sa, že balenie tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet, ako je registrované v systéme na vysledovateľnosť tabakových výrobkov, obsahuje 50 gramov tabaku, t. j. ekvivalent približne 71 kusov (za predpokladu, že na jeden kus sa použije 0,7 gramu tabaku).

Údaje zo systému na vysledovateľnosť tabakových výrobkov		**Údaje Euromonitora**			**Úprava**	**Údaje zo systému na vysledovateľnosť tabakových výrobkov**
Cigarety (milióny jednotiek)	**Tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet** (jeden jedinečný identifikátor = 50 gramov) (ekvivalent miliónov kusov)	**Cigary** (milióny jednotiek)	**Cigarky** (milióny jednotiek)	**Zahrievané tabakové výrobky** (milióny kusov)	**Fajkový a žuvací tabak*** (úprava)	**Všetky tabakové výrobky** (v ekvivalente miliónov kusov)
436 123	122 341	1 006	8 459	20 766	4 210	**592 904**

*Vzhľadom na skutočnosť, že objem predaja fajkového a žuvacieho tabaku nie je možné vyčísliť v kusoch, v analýze sa upravuje celkový objem predaja tabakových výrobkov pridaním zodpovedajúceho podielu trhovej hodnoty v rámci EÚ27, čo v roku 2020 predstavovalo 0,71 % (teda ekvivalent 592 904 × 0,71 % = 4 210 miliónov kusov).

Zdroj: Systém vysledovateľnosti tabaku v EÚ, Euromonitor International Passport Tobacco 2021

Na výpočet presného podielu celkového predaja tabakových výrobkov v EÚ, ktorý zodpovedá objemu predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni, sa ako menovateľ použil najväčší objem predaja (t. j. kombinácia údajov o objeme predaja zo systému na vysledovateľnosť tabakových výrobkov a týchto údajov Euromonitora).

2.2.3. Objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni v porovnaní s celkovým predajom tabakových výrobkov na úrovni Únie

Ako už bolo vysvetlené, na výpočet presného podielu celkového predaja tabakových výrobkov v EÚ, ktorý zodpovedá objemu predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni, sa použil najmenší čitateľ – objem predaja oznámený prostredníctvom systému EU-CEG (t. j. 19 717 miliónov kusov) v kombinácii s najväčším menovateľom na základe vysledovateľnosti tabakových výrobkov a objemu oznámeného Euromonitorom (t. j. ekvivalent 592 904 miliónov kusov).

Z tohto konzervatívneho prístupu vyplynulo, že objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni zodpovedal **3,33 %** celkového objemu predaja všetkých tabakových výrobkov na úrovni Únie za rok 2020.

Keďže táto hodnota presahuje hranicu 2,5 %, je splnená aj druhá podmienka podstatnej zmeny okolností v súvislosti so zahrievanými tabakovými výrobkami.

2.2.4. Objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni v porovnaní s celkovým predajom tabakových výrobkov na úrovni Únie

Analýza hodnoty predaja poskytuje alternatívne stanovenie trhového podielu zahrievaných tabakových výrobkov v roku 2020 a umožňuje zohľadniť zostávajúce menšie kategórie tabakových výrobkov, ktoré nemožno počítať v kusoch: fajkový a žuvací tabak (používa sa na úpravu hlavnej analýzy objemu predaja).

V uvedenej tabuľke sa uvádza celková hodnota predaja v prípade každej kategórie výrobkov za všetky členské štáty v rámci EÚ27 v miliardách EUR:

Tabuľka 6: Hodnota predaja v prípade každej kategórie výrobkov (v roku 2020)

Kategórie výrobkov	**Maloobchodná hodnota v miliardách EUR**	**Trhový podiel (v %) celkového predaja na úrovni Únie**
Cigarety	109,88	81,38 %
Cigarky	2,33	1,73 %
Cigary	2,05	1,52 %
Jemne rezaný tabak	15,06	11,15 %
Fajkový tabak	0,93	0,69 %
Žuvací tabak	0,02	0,02 %
Zahrievané tabakové výrobky	4,74	**3,51 %**
Všetky tabakové výrobky	135,01	100,00 %

Zdroj: Euromonitor International Passport Tobacco 2021

Z týchto údajov teda vyplýva, že hodnota predaja zahrievaných tabakových výrobkov na maloobchodnej úrovni zodpovedá **3,51 %** celkového objemu predaja všetkých tabakových výrobkov na úrovni Únie za rok 2020. To ďalej potvrdzuje hlavnú analýzu, ktorá vychádza z objemu predaja.

3. Záver

Vzhľadom na skutočnosť, že objem predaja zahrievaných tabakových výrobkov:

- sa zvýšil najmenej o 10 % minimálne v piatich členských štátoch a
- na maloobchodnej úrovni presahuje 2,5 % celkového predaja tabakových výrobkov na úrovni Únie,

sa v tejto správe potvrdzuje podstatná zmena okolností v prípade zahrievaných tabakových výrobkov.